

**Załącznik Nr 1
do Uchwały Rady Gminy Psary
Nr XXXVIII/298/2005 z dnia 28.11.2005r.**

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
W PSARACH
NA LATA 2006 – 2013**

SPIS TREŚCI

	Strony
Wstęp	4

ROZDZIAŁ I.

1. Charakterystyka Gminy Psary.	5
2. Diagnoza problemów społecznych:	7
2.1 Metody pracy socjalnej.	9
2.2 Techniki diagnozowania.	9
2.3 Definiowanie pojęć	10
2.3.1. Ubóstwo	
2.3.2. Bezrobocie	13
2.3.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba. ...	16
2.3.4. Uzależnienia.	19
2.3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	23
2.4. Zasoby ludzkie i instytucjonalne.	26
2.5. Deficyty.	27

ROZDZIAŁ II.

3. Strategia działania pomocy społecznej na lata 2006 – 2013	28
3.1. Pomoc na rzecz osób bezrobotnych.	
3.2. Pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.	31
3.3. Pomoc na rzecz rodzin dysfunkcyjnych.	33
3.4. Pomoc na rzecz osób starszych.	38
3.5. Pomoc na rzecz osób wykluczonych społecznie.	39
3.6. Podsumowanie	40

4. Programy pomocowe.	41
4.1. Projekt : Monitoring socjalny z osobą długotrwale pozostającą bez pracy.	
4.2. Projekt : Grupa wsparcia dla opiekunów dzieci niepełnosprawnych.	43
4.3. Projekt : Szkoła rodziców – z problemem bezzadności opiekuńczo- wychowawczych.	44
4.4. Projekt : Trening sanitarno – higieniczny dla rodzin patologicznych.....	46
4.5. Projekt : Punkt pomocy rzeczowej.	47
4.6. Projekt : Punkt wydawania żywności w naturze. ...	48
4.7. Projekt : Idea wolontariatu na rzecz osób starszych.	49
4.8. Projekt : Dostosowanie organizacji pomocy społecznej do podejmowanych zadań.....	50
4.9. Programy i działania aktualnie realizowane.	51

ROZDZIAŁ III.

5. Monitoring i ewaluacja.	52
6. Zakończenie.	53

WSTĘP

Podstawę prawną do opracowania niniejszej strategii stanowi art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. Nr 64 poz. 593), który mówi, iż do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodzin i jednostki), a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie **Gminy Psary** została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach uzyskane w toku bieżącej jego działalności, Powiatowego Urzędu Pracy, instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem. W oparciu o diagnozę została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej w Gminie Psary. Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo. W szczegółowej diagnozie problemów społecznych, która przedstawiona została w pierwszej części strategii spróbowano wykazać jaką część społeczności Gminy Psary dotyczą poszczególne z nich, jakie tendencje wykazuje każdy z problemów, jakie prognozy należy przyjąć dla społecznego funkcjonowania naszych mieszkańców. Rada Gminy Psary dotychczas uchwałała corocznie Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który obecnie będzie stanowić uzupełnienie do niniejszej strategii. Celem strategii jest :

- Określenie kierunków działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych. Naczelną zasadą przy określaniu kierunków działań powinno być przede wszystkim ustalenie czy działania łagodzące mają mieć wyłącznie charakter pomocy finansowej czy też profilaktyki oraz motywowanie mieszkańców do zmian w swoim życiu np. poprzez edukację, aktywne poszukiwanie pracy itp.
- Sformułowanie zadań programowych i ich realizacja. Szczególnie ważnym w tym zakresie staje się określenie projektów pomocy społecznej przeznaczonych dla różnych grup problemowych.

ROZDZIAŁ I

1. Charakterystyka Gminy Psary.

Gmina Psary leży w północnej części województwa śląskiego. Otoczona jest wzgórzami triasowymi, a w części centralnej rozciąga się Kotlina Psarska.

Administracyjnie gmina wchodzi w skład powiatu będzińskiego.

Powierzchnia gminy wynosi 457 km, co stanowi 12,49% powierzchni powiatu będzińskiego.

W skład gminy wchodzi następujące sołectwa:

- Psary,
- Strzyżowice,
- Samów,
- Dąbie,
- Preczów,
- Gródków,
- Góra Siewierska,
- Goląsza,
- Brzękowice,
- Malinowice.

Gminę Psary zamieszkuje 10.974 mieszkańców, w tym:

1.718 dzieci

1.036 młodzieży do 24 roku życia.

Od 2002 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się o 31 osób.

Tabela Nr 1

Struktura ludności Gminy Psary w roku 2005 .

DZIECI do 6 r.ż	5,00%
DZIECI od 7 do 17 r.ż.	11,00%
MŁODZIEŻ od 18 do 24r.ż	9,00%
DOROŚLI od 25 do 39r.ż	21,00%
DOROŚLI od 40 do 64 r.ż	36,00%
DOROŚLI od 60 do 100 r.ż	18,00%

Źródło : Dane Urzędu Gminy Psary

Tabela Nr 2
Struktura ludności Gminy Psary w 2002r.

DZIECI do 6 r.ż	6,00%
DZIECI od 7 do 17 r.ż	12,00%
MŁODZIEŻ od 18 do 24 r.ż	10,00%
DOROŚLI od 25 do 39 r.ż	20,00%
DOROŚLI od 40 do 64 r.ż	35,00%
DOROŚLI od 65 i powyżej	17,00%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002).

Przy porównaniu danych liczbowych z powyższych tabeli Nr 1 i Nr 2 potwierdza się tendencja „starzenia się społeczeństwa”.

Natomiast struktura wykształcenia w Gminie Psary kształtowała się w roku 2002 następująco :

Tabela Nr 3
Struktura wykształcenia mieszkańców Gminy.

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Liczba osób</i>	<i>w %</i>
OGÓŁEM	9679	100
Wyższe	752	8
Policealne	241	2,4
Średnie	3051	37,4
Ogólnokształcące	658	21
Zawodowe	2393	79
Zasadnicze zawodowe	2390	25
Podstawowe	2735	28
Podstawowe nieukończone	491	5
Nie ustalono	19	0,2

Źródło : Narodowy Spis Powszechny w2002 roku.

Jak wynika z powyższych danych znaczna część mieszkańców Gminy posiada wykształcenie średnie; tj. **31,4%**. Niepokojący jest natomiast fakt, iż aż **28%** mieszkańców ukończyło swoją edukację na poziomie szkoły podstawowej. Na uwagę zasługuje również analiza danych, dotyczących struktury źródła utrzymania mieszkańców Gminy Psary w 2002 r., która przedstawia się następująco:

z pracy poza rolnictwem : **5826 osób**
w tym ;

- z pracy najemnej 5113 osoby
- z pracy na własny rachunek 621 osób

z pracy w rolnictwie :
w tym:

- własne gospodarstwo rolne 92 osób

z niezarobkowego źródła :
w tym ;

- z emerytury 2505 osób
- z renty z tyt. niezdolności do pracy 1873 osób
- nie ustalono 18 osób

Źródło: Dane z Narodowego Spisu Powszechnego.

Z powyższych danych wynika, że największą grupę – 53% stanowią osoby utrzymujące się z pracy poza rolnictwem. Kolejną grupę stanowią emeryci – ok. 22% i renciści – ok. 17%.

Natomiast najmniejsza grupę – 0,8 % osoby utrzymujące się z pracy w rolnictwie.

2. Diagnoza problemów społecznych.

2.1. Metody pracy socjalnej.

Prezentowane metody pracy socjalnej realizowane są przez pracowników Ośrodka w bieżącej działalności.

Metody pracy socjalnej to uporządkowane procedury diagnostyczne, interwencyjne oraz strategie planowego wywoływania zmian w jednostkach, grupach, społecznościach, zgodnie z celami pracy socjalnej. Praca socjalna jest specyficzną działalnością profesjonalną, której zadaniem jest ułatwienie wzajemnego przystosowania jednostek, rodzin, grup i środowiska społecznego, w którym żyją oraz rozwijanie poczucia własnej wartości indywidualnej poprzez możliwości tkwiących w ludziach w stosunkach interpersonalnych oraz zasobach udostępnionych przez społeczności lokalne. Trzy podstawowe metody pracy socjalnej tj. metoda pracy z indywidualnym przypadkiem - case work, metoda pracy grupowej – group work, oraz metoda pracy ze społecznością lokalną – community work. Są realizowane poprzez pracownika socjalnego w pracy z klientem.

Metoda pracy z indywidualnym przypadkiem polega na ofiarnej, znużonej i długoterminowej działalności pracownika socjalnego, który wykorzystując swą wiedzę udziela stosownej pomocy. Metoda ta wymaga od pracownika socjalnego postawy aktywnej, wspartej na wiedzy teoretycznej z zakresu nauk o człowieku, zwłaszcza psychologii, oraz o środowisku (socjologii i pedagogiki społecznej), a także na doświadczeniu praktycznym. Ważną sprawą są też znajomości własnej psychiki, umiejętności obcowania z ludźmi, zdolność empatii, ale także obiektywizm w ocenie. Celem tej metody jest mobilizacja sił jednostki, motywowanie jej do podjęcia starań o wyjście z trudnej sytuacji.

Metoda pracy grupowej definiowana jest najczęściej jako metoda pracy socjalnej, która poprzez celowe doświadczenia grupowe pomaga jednostkom uzyskać poprawę ich społecznego funkcjonowania i lepiej radzić sobie z ich indywidualnymi, grupowymi lub społecznymi problemami. Niewielka, licząca od kilku do kilkunastu osób grupa stwarza szczególnie korzystne warunki do rozwoju systemu pomocy wzajemnej, opartego na wspólnocie potrzeb i celów. Małe grupy wykorzystywane w pracy socjalnej dzielą się na naturalne (rodzina, grupa rówieśnicza, grupa sąsiedzka), oraz tworzone sztucznie dla określonego celu lub zadania. W przypadku grupy drugiego rodzaju sprawą o podstawowym dla jej funkcjonowania znaczeniu jest wielkość grupy, jej lokalizacja, czas do dyspozycji, charakter członkostwa, wzory komunikowania, charakter norm grupowych, geneza i typ celu grupowego. Korzystny wpływ grupy na jednostkę realizuje się tyle, o ile grupa stanowi dla niej oparcie w trudnych sytuacjach życiowych, pozwala uciec przed poczuciem osamotnienia i izolacji, wyzwala postawy altruistyczne, uczy wrażliwości na reakcję innych ludzi i dzięki procesom wzajemnego naśladowania ułatwia kształtowanie umiejętności społecznych.

Metoda organizacji społeczności lokalnej polega na ulepszeniu sytuacji gminy, osiedla, dzielnicy zjednoczonymi siłami organizacji publicznych i społecznych, mobilizujących wszelkie siły społeczne do działań w oparciu o wspólny plan wypracowany przy pomocy odpowiednich badań kompleksowych. Organizowanie społeczności lokalnej, podobnie jak inne metody pracy socjalnej, opiera się na określonych przesłankach teoretycznych, na które składają się przede wszystkim socjologiczne koncepcje społeczności lokalnej oraz wiedza z zakresu teorii organizacji i zarządzania.

Metoda organizowania społeczności lokalnej polega na planowanym wywoływaniu zmian w określonej społeczności, będącej przedmiotem oddziaływania. Pierwszym zadaniem pracownika socjalnego przystępującego do organizowania środowiska lokalnego jest zatem identyfikacja

terytorialnych granic tej społeczności, w której działania interwencyjne mają być prowadzone oraz wstępne rozpoznanie środowiska.

2.2. Techniki diagnozowania.

Podstawą wszelkiej działalności praktycznej jest dobra diagnoza czyli rozpoznanie środowiska. Takie rozpoznanie ma sprecyzować przede wszystkim:

- aktualny stan społeczności wg. poziomu życia mieszkańców, organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i ludzi starszych, działalności placówek czy instytucji,
- potrzeby mieszkańców,
- problemy społeczne występujące w społeczności,
- środki – czyli zasoby ludzkie i instytucjonalne, które można wykorzystać do rozwiązywania ważnych kwestii społecznych oraz prowadzenia działań zmierzających do zaspokajania potrzeb mieszkańców,
- ewentualne przeszkody, które mogą utrudniać działania naprawcze.

Ważne jest, aby przy opracowywaniu diagnozy brały udział wszystkie możliwe instytucje, organizacje i zespoły ludzi, działające w danej społeczności.

Nie może również zabraknąć głosów mieszkańców najbardziej zaangażowanych w sprawy lokalne. Po opracowaniu diagnozy można przystąpić do opracowywania strategii, programów czy projektów działań zmierzających do złagodzenia problemów, ich rozwiązanie bądź zapobieganie ich powstawaniu. Przy opracowywaniu niniejszej strategii brały udział różnorodne siły środowiska Gminy Psary. Wykorzystano wiele technik i narzędzi diagnozy.

Najważniejsze z tych technik to:

- analiza dokumentów
- analiza danych statystycznych
- wywiad i obserwacja
- badania ankietowe

Omówione wyżej techniki i narzędzia diagnozowania problemów społecznych powinny w dużej mierze odpowiedzieć na pytania:

- jakie zjawiska społeczne dominują w naszej społeczności
- jakie są ich uwarunkowania
- jakie powodują one następstwa
- jaka jest ich dynamika i tendencja rozwojowa

Odpowiedzi na te pytania zawarte są w kolejnej części strategii - szczegółowej diagnozie problemów społecznych.

Jak wynika z analizy danych statystycznych Ośrodka, w ciągu ostatnich kilku lat do najczęściej występujących problemów społecznych należą: bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba, uzależnienia, bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Osoby i rodziny te należą do grupy osób szczególnego ryzyka charakteryzującej się występującym tam ubóstwem.

Szczegółowe omówienie występujących problemów społecznych zostanie przedstawione w dalszej części rozdziału.

2.3. Definiowanie pojęć.

2.3.1. Ubóstwo.

Wg W. Toczyskiego i A. Zielińskiej ubóstwo, to:

- a) brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda i niedostatek”
- b) „stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb” w odniesieniu do jednostki rodzinnej lub grupy społecznej.¹

Definicje te wyraźnie wskazują na funkcjonowanie w społeczeństwie uznawanego poziomu potrzeb, do których odnosi się osiągany przez jednostkę, rodzinę dochód.

Ubóstwo rozumiane jest również jako „stan warunków bytowych (...), który uniemożliwia lub w istotnym stopniu utrudnia realizację podstawowych funkcji życiowych. Podstawowym kryterium przyjętym dla takiego rozumienia ubóstwa jest poziom egzystencji biologicznej człowieka lub grupy społecznej. W tym znaczeniu mówimy o ubóstwie absolutnym. Z kolei z ubóstwem względnym związane są nadmierne rozpiętości w poziomie życia członków danego społeczeństwa – „ludzie są dotknięci ubóstwem, kiedy ich dochód – nawet jeśli jest wystarczający na to by przeżyć – spada istotnie poniżej tego, który przeciętnie dostępny jest w danej społeczności”²

Czynnikami, które mają wpływ na ubóstwo polskiego społeczeństwa są: alkoholizm w rodzinie, wielodzietność, niezaradność, inwalidztwo, bezrobocie, bezdomność, brak wykształcenia, brak komunikacji społecznej,

¹ W. Toczyski, Natura i kwestia ubóstwa, Warszawa-Gdańsk 1991, s. 12;

² tamże s. 16;

niewłaściwa i niewystarczająca ochrona socjalna, nadmierne zadłużenie rodzin, odrzucenie pozytywnego modelu rodziny, nieodpowiednie i niewystarczające środki przeznaczone dla ludzi starszych.

Linie ubóstwa w Polsce wyznacza minimum egzystencji (biologiczne) jako dolną jego granicę, zaś minimum socjalne – górną. Linie te wyznacza również poziom najniższej emerytury, która w roku 2002 wynosiła 532,91 zł, zaś w 2003r. – 552,63 zł., a obecnie wynosi 562,58 zł.

Jak alarmują eksperci główne skutki ubóstwa to:

- ograniczenie perspektyw życiowych dzieci
- powstawanie sytuacji konfliktowych w rodzinie
- zagrożenie bezpieczeństwa publicznego
- konflikty między ludźmi.

Najbardziej wiarygodną (na użytek strategii) miarą ubóstwa w naszej Gminie będzie liczba rodzin objętych pomocą społeczną. Podstawowym kryterium decydującym o takiej kwalifikacji jest kryterium dochodowe (koszyk dochodu) określone ustawą o pomocy społecznej³ (wynoszący 316 zł na osobę w rodzinie i 461 zł na osobę samotnie gospodarującą).

Generalnie jest to pierwszy powód ubiegania się osoby bądź rodziny o udzielenie pomocy społecznej.

Codziennemu życiu mieszkańcom Gminy Psary towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Zmuszają one część społeczności gminnej do szukania różnych form pomocy, w tym i korzystania z pomocy OPS.

Tabela Nr 4

Liczba rodzin objęta pomocą OPS w roku 2004, wyrażona w % w poszczególnych sołectwach:

Psary	27%
Gródków	7,6%
Strzyżowice	17%
Góra Siewierska	9,4%
Dąbie	4%
Pieczów	5%
Sarnów	20,3%
Malinowice	4,5%
Golasza	2,2%
Brzękowice	3%

Źródło : dane OPS Psary

³ Ustawa o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz. 593).

W roku 2004 pomocą objętych zostało 256 rodzin tj. 770 osób co stanowi 7 % populacji Gminy Psary.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy z Ośrodka Pomocy Społecznej są :

- Ubóstwo
- Bezrobocie
- Długotrwała lub ciężka choroba
- Uzależnienia (alkoholizm, narkomania)
- Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
- Niepełnosprawność

Tabela Nr 5 .

Najczęstsze powody przyznawania pomocy.

<i>LP</i>	<i>PROBLEMY</i>	<i>LICZBA RODZIN Z PROBLEMEM</i>
1	Bezrobocie	163
2	Długotrwała choroba	94
3	Uzależnienia	89
4	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	75
5	Niepełnosprawność	56

Źródło : dane OPS w Psarach

2.3.2 Bezrobocie

Pod względem bezrobocia należy rozumieć okresowe pozostawanie bez pracy osób w wieku produkcyjnym, które są zdolne do pracy.

W 2004r. w gminie Psary zarejestrowanych było na dzień 31.12.2004r. 794 osoby bezrobotne, co stanowi 6,32% stopy bezrobocia. Dla porównania w powiecie bedzińskim zarejestrowanych było 12.550 osób, co stanowi 24 %-ową stopę bezrobocia.

Dla porównania przedstawione są dane z Powszechnego Spisu Ludności w 2002r. i PUP Będzin przedstawione w formie tabelarycznej.

Tabela Nr 6

Bezrobotni w wieku 15 lat i więcej według płci oraz okresu poszukiwania pracy w 2002r.

PŁEĆ	OGÓŁEM	OKRES POSZUKIWANIA PRACY			
		Do 3 mc. włącznie	4-12 miesięcy	13 miesięcy i więcej	Nie ustalono
OGÓŁEM	972	106	409	439	18
MĘŻCZYŹNI	468	52	226	180	10
KOBIETY	504	54	183	259	8

Źródło: Narodowy Spis Powszechny.

Tabela Nr 7

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

BEZROBOTNI	LICZBA BEZROBOTNYCH W 2005r.
Osoby do 25 roku życia	141
Osoby, które ukończyły szkołę wyższą do 27 r.ż.	8
Długotrwale bezrobotni	529
Osoby powyżej 50 r.ż.	151
Osoby bez kwalifikacji zawodowych	89
Niepelnosprawni	16
Osoby samotne, wychowujące co najmniej 1 dziecko do 7 r.ż.	11
OGÓŁEM	945

Źródło: PUP Będzin

Jak wynika z powyższych danych, największą liczbę, bo aż 529 osób stanowią długotrwale bezrobotni. Jest to związane z ciągłym brakiem pracy i niemożnością jej uzyskania. Wszystko to stanowi o fakcie występowania istotnego problemu społecznego. Długość okresu pozostawania bez pracy jest czynnikiem najbardziej istotnym, przede wszystkim z uwagi na konsekwencje, jakie ten stan rzeczy niesie dla osoby bezpośrednio dotkniętej tym problemem. Chodzi tu z jednej strony o ograniczony okres wypłaty zasiłków, a z drugiej o konsekwencje psychospołeczne samej sytuacji, której długotrwałość może powodować u doświadczających jej osób stanu frustracji, zniechęcenia, apatii, utraty wiary we własne siły.

Bezrobocie jest w Gminie Psary zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Straty pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej - prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami. Liczba osób bezrobotnych w Psarach wynosiła na koniec 31 maja 2005 r. 820, w tym 477 kobiet.

Liczbę osób bezrobotnych korzystających na przełomie 5 lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 8

Osoby bezrobotne korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2000-2004.

ROK	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób w rodzinie
2004	163	530
2003	178	591
2002	175	578
2001	157	469
2000	117	351

Źródło: Dane OPS Psary

Z powyższej tabeli wynika, iż liczba osób bezrobotnych, korzystających z pomocy Ośrodka od 2000 do 2004r. wykazywała tendencje wzrostowe.

W 2004r. liczba ta zmalała.

Głównym powodem takiego zjawiska jest zmiana źródła wsparcia, gdyż część świadczeniobiorców w związku z wejściem w życie nowej ustawy o świadczeniach rodzinnych korzysta jedynie z tej formy pomocy, nie kwalifikując się do świadczeń z pomocy społecznej.

BEZROBOCIE

ZASOBY

1. PUP Będzin
2. Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Organizacje pozarządowe
4. Pracodawcy

CELE

1. Aktywizacja zawodowa
2. Zatrudnienie
3. Motywowanie
4. Współpraca z pracodawcami
5. Praca socjalna z bezrobotnym

ZADANIA

1. Nabycie umiejętności pisania podań i CV
2. Autoprezentacje
3. Organizowanie robót publicznych i innych w porozumieniu z PUP
4. Zawieranie kontraktów socjalnych motywujących do aktywnego szukania pracy
5. Oferowanie kursów szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe.

2.3.3. Długotrwała choroba i niepełnosprawność.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność, która liczy już około 4,5 mln osób (ponad 14 % ogółu ludności), a prognoza GUS przewiduje, że w 2010 r. liczba ta wzrośnie do 6 mln. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwale lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Obserwacje pracowników Ośrodka pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami zakupu sprzętu oraz z kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją. Problemem są także bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu. Władze gminy Psary wychodząc naprzeciw tej grupie klientów remontuje budynek przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych w Psarach na ul. Szkolnej 100. Będzie się tam mieścić Ośrodek Pomocy Społecznej, który na terenie gminy Psary stanowi główny punkt informacyjny tej grupy osób. Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości.

Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych. Problem niepełnosprawności i długotrwałej choroby poszczególnych miejscowości Gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 9

Niepełnosprawność i długotrwała choroba w poszczególnych miejscowościach.

MIEJSCOWOŚĆ	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	DŁUGOTRWALA CHOROBA
PSARY	11 osób	22 osoby
STRZYŻOWICE	11 osób	18 osób
GRÓDKÓW	5 osób	7 osób
GÓRA SIEWIERSKA	3 osoby	5 osób
SARNÓW	20 osób	26 osób
MALINOWICE	-	2 osoby
PRECZÓW	4 osoby	6 osób
DĄBIE	1 osoba	4 osoby
GOLĄSZA	-	3 osoby
BRZĘKOWICE	1 osoba	1 osoba
RAZEM:	56 osób	94 osoby

Źródło: OPS Psary

Jak wynika z powyższych danych z różnych świadczeń pomocy społecznej skorzystało w 2004 roku 150 osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych. Nie jest to jednak rzeczywista liczba tej grupy osób występujących na naszym terenie. Na potwierdzenie tej sytuacji wpływają spostrzeżenia pracowników Ośrodka, którzy posiadają rocznikowe obserwacje napływu nowych Klientów korzystających jedynie ze świadczeń rodzinnych. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń rodzinnych (zasilek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, dodatek z tytułu rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego) wynosi 144 i stale rośnie.

Natomiast dane przedstawione w Powiatowym Programie na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2004 – 2009 wskazują na znacznie większą liczbę tych osób. Na 10894 osoby wykazano 1280 osób niepełnosprawnych co stanowi 11,75% społeczności gminy Psary. Tak więc należy wywnioskować, że w najbliższej przyszłości liczba osób niepełnosprawnych ubiegających się o wsparcie Ośrodka wzrośnie.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

ZASOBY

- Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Sosnowcu;
- Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie;
- NZOZ Psary;
- Poradnia Pedagog.-Psycholog. w Będzinie;
- Szkoły;
- NZOZ Zakład Pielęgnacyjno-Opiekunicy w Górze Siewierskiej (Gmina Psary);
- NZOZ Usługi Opiekunco-Pielęgnacyjne;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej;
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Ostoja”;
- Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli

CELE

- Rozwijanie profilaktyki zdrowotnej;
- Promocja zdrowia psychicznego;
- Rozwijanie form pomocy oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej.

ZADANIA

- Wczesne wykrywanie wad rozwojowych
- Rozszerzanie zakresu obowiązkowych badań i szczepień;
- Szkolenia personelu medycznego;
- Finansowanie programów profilaktycz.
- Organizacja prelekcji i wykładów;
- Wprowadzanie nowych programów profilaktycznych, Rehabilitacyjnych i zdrowotnych;
- Edukacja zdrowotna i profilaktyka w placówkach i środowisku domowym pacjenta
- Współpraca ze Środowiskowym Domen Samopomocy „Ostoja” i Warsztaty Terapii Zajęciowej;
- Poradnictwo specjalistyczne;
- Edukacja dla rodzin z os. niepełnosprawnymi;
- Rozwijanie szkolnictwa integracyjnego;
- Organizacja imprez kult-sport. o charakterze integracyjnym;
- Rozwój specj. usług opiekuńczych
- Aktywowanie istniejących zasobów instytucjonalnych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych

2.3.4. Uzależnienia

Uzależnienie od alkoholu i narkotyków stało się jednym z głównych problemów społecznych dzisiejszych czasów. Alkohol od wielu lat jest środkiem ogólnie dostępnym. W ostatnich latach jego dostępność jeszcze bardziej wzrosła. Kupujemy go w sklepach, w dużych marketach, na stacjach benzynowych, w pubach i restauracjach. Mimo przepisów prawnych regulujących dostępność alkoholu, jego spożycie nie maleje. Chociaż zgodnie z obowiązującym prawem młodzież nieletnia nie może samodzielnie kupić alkoholu, rośnie liczba młodych ludzi uzależnionych od alkoholu. Szacuje się, że na całym świecie alkohol jest odpowiedzialny za 3,5% szkód takich jak choroby i kalectwo. W krajach o utrwalonej gospodarce rynkowej szkody w postaci chorób i uszkodzeń ciała przypisywane konsumpcji alkoholu szacuje się na 10,3%. Spożycie alkoholu w regionie europejskim jest wyższe niż w jakimkolwiek innym regionie, w którym działa Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), a zagrożenia zdrowia publicznego jest odpowiednio większe.

Na początku lat 90-tych, spożycie alkoholu w Polsce szacowano na 9-11 litrów na osobę. Szacowana konsumpcja lokuje nasz kraj w europejskiej czołówce. Pod koniec dekady spożycie spadło do 7-9 litrów na osobę, nie są to jednak wyniki zbyt optymistyczne. Już nie alkoholizm, a osoby pijące w nadmiarze – na granicy choroby alkoholowej – staną się problemem XXI wieku.

Odsetek alkoholików w prawie wszystkich społeczeństwach w końcu XX wieku jest stały (w Polsce to ok. 700 tys. osób), a sieć pomocy w miarę dobrze zorganizowano. Rośnie jednak odsetek osób pijących ryzykownie. Jest ich 3 razy więcej niż alkoholików. Ryzykowne picie oznacza wzrost wypadków drogowych oraz przy pracy, niechcianych ciąż i przestępstw. Osoby pijące w nadmiarze dłużej chorują i trudniej się leczą. Ocenia się, że pochłaniają oni 20-25% kosztów całego systemu zdrowia. Trzeba się przygotować na wzrost tych wydatków, ponieważ wzrośnie odsetek pijącej młodzieży (w Polsce nie pije tylko 10% nastolatków). Rośnie liczba pacjentów, którzy cierpią na uzależnienie nie tylko od alkoholu czy narkotyków. Uzależnieniami stają się jedzenie, internet, praca, seks i ćwiczenia fizyczne w nadmiarze.

Specjaliści zajmujący się terapią uzależnień zgodnie wskazują na profilaktykę. Profilaktyka musi uwzględniać 3 rodzaje działań:

- profilaktykę pierwszego stopnia – czyli oddziaływanie na osoby, które jeszcze nigdy nie zażywały środków psychoaktywnych oraz na ich rodziny

- profilaktykę drugiego stopnia – czyli interwencje w sytuacji kiedy problem dopiero się zaczyna, bo ktoś zażywa niewielkie ilości, jak robią to nastolatki i młodzi dorośli
- profilaktyka trzeciego stopnia – kiedy uzależnienie już się rozwinęło czyli leczenie.

Aby skutecznie prowadzić właściwą profilaktykę na terenie gminy trzeba dokładnie zainwentaryzować zasoby gminne w tym zakresie. Nasza gmina posiada pewne działające od lat instytucje i organizacje zajmujące się problemami uzależnień.

Ważne jest aby istniała między nimi właściwa współpraca, spójny program, wymiana doświadczeń i informacji, aby środki przeznaczone w gminie na profilaktykę uzależnień były właściwie wykorzystane i rozdysponowane.

Do zasobów naszej gminy w tej dziedzinie możemy zaliczyć:

- Gminną Komisję ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Punkt Konsultacyjny
- Szkoły
- Policję

Problemy z jakimi spotykamy się w naszej gminie to:

- wzrastająca liczba osób uzależnionych od alkoholu
- obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej
- dostępność alkoholu wśród młodzieży
- nagminne łamanie obowiązującego prawa (prowadzenie pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu, picie w miejscach publicznych, sprzedaż alkoholu nieletnim)
- przemoc w rodzinach jako skutek nadużywania alkoholu

Aby skutecznie rozwiązywać problemy związane z uzależnieniem musimy rozpocząć od wczesnej profilaktyki (tzw. profilaktyki 1-go i 2-go stopnia). Przez wiele lat na terenie naszej gminy prowadzono zajęcia z zakresu profilaktyki skierowanej do dzieci i młodzieży oraz środowisk zawodowych pedagogów, pracowników socjalnych. Należałoby zwrócić do tych działań, bo hasło „lepiej zapobiegać niż leczyć” szczególnie sprawdza się w zakresie uzależnień. Dużą rolę mogą tutaj także odegrać lokalna gazeta „GŁOS GMINY PSARY” docierające do dużej grupy mieszkańców naszej gminy. Wczesna profilaktyka to również dbałość o rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży, organizacja czasu wolnego. Stawiając na profilaktykę nie możemy zapomnieć o leczeniu. Leczenie to przede wszystkim programy

terapeutyczne skierowane do osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar przemocy.

Wszystkie te zagadnienia, programy, cele, zadania działań profilaktycznych, dane liczbowe, podział środków finansowych zawarte są w corocznie uchwalanym Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych który stanowi uzupełnienie strategii.

Poniższy wykres naświetli zasoby, cele, zadania podejmowane w pracy z uzależnionymi osobami od alkoholu i narkotyków.

UZALEŻNIENIA

(od alkoholu, narkotyków)

ZASOBY:

1. OPS
2. Punkt Konsultacyjny
2. GKRPAI.
3. Sąd Rodzinny Będzin
4. Prokuratura Rejonowa Będzin
5. Komenda Powiatowa Policji Będzin
6. Komisariat Policji w Wojkowicach

CELE:

1. Zmniejszenie i zapobieganie Rozmiarom uzależnień,
2. Zwiększenie świadomości społecznej dot. zjawiska uzależnienia
3. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach świadczących pomoc osobom uzależnionym,
4. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej,
5. Ochrona rodzin przed przemocą w rodzinie.

ZADANIA:

1. Wprowadzenie w przedszkolach, szkołach edukacji zdrowotnej na temat subs. uzależn.
2. Szkolenie przedstawicieli wybranych zawodów w zakresie problemów uzależnień od alkoholu, narkotyków, nikotyny,
3. Wdrożenie programu edukacji FAS, HIV/AIDS,
4. Zwiększenie kontroli przez Policję rynku alkoholu i ograniczenie dostępności alkoholu nieletnim.
5. Monitorowanie i ewaluacja programów redukcji szkód.

2.3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej. Głównym źródłem tego problemu są różne rodzaje zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny. Do przyczyn kryzysu polskich rodzin zalicza się:

- zmieniające się warunki ekonomiczne
- czynniki psychospołeczne i kulturowe
- osłabienie więzi międzyludzkich.

Coraz więcej dzieci pozbawionych prawidłowej opieki rodziców wywodzi się z rodzin dysfunkcyjnych, dotkniętych przestępczością, prostytutką, alkoholizmem oraz deficytami w sferze intelektualno-emocjonalnej.

W „Raplocie o sytuacji polskich rodzin” przyjętym przez Radę Ministrów w 1998r. wśród głównych zagrożeń rodziny wymieniono: bezrobocie, brak zainteresowania rodziców przyszłością dzieci, propagowanie konsumpcyjnego stylu życia, upadek autorytetu szkoły, zły wpływ mediów i środowiska rówieśniczego. W wymienionym dokumencie stwierdzono niską skuteczność prawa, niewystarczalność resocjalizacji nieletnich przestępców, degradacji zachowań dzieci i młodzieży oraz słabą ofertę spędzania wolnego czasu.

Analiza zjawisk patologicznych wśród dzieci i młodzieży oraz opinie specjalistów na ten temat zdecydowały o zasadach, celach i kierunkach „Programu polityki prorodzinnej państwa” przyjętego dnia 3.11.1999r. przez Radę Ministrów. Program odnosi się do wszystkich rodzin, zwłaszcza do wychowujących dzieci. Podkreśla się w nim, że wszelkie przejawy patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, ich problemy rodzinne są lepiej widziane w środowisku lokalnym niż na poziomie państwa. Wśród wskazań dla polityki prorodzinnej w zakresie wspierania i asekurowania rodziny w wypełnianiu jej wychowawczej funkcji podano:

- podnoszenie autorytetu rodziny
- tworzenie pozytywnych wzorców kulturowych
- podnoszenie świadomości i wiedzy rodziców o wychowywaniu dzieci
- współpracę szkoły z rodzicami
- podnoszenie prestiżu i dokształcania nauczycieli
- rozwój działalności sportowej, rekreacyjnej i turystycznej.

Działania na rzecz rodziny w naszym rejonie zostały zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego. Założono, że realizacja polityki prorodzinnej przyniesie lepsze efekty, jeżeli będzie miała charakter systemowy i zintegrowany, z udziałem wielu podmiotów działających w regionie śląskim na rzecz rodziny, w szczególności z samorządami

lokalnymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Za priorytetowe obszary działalności uznano:

- Monitorowanie sytuacji i problemów rodzin w regionie.
- Wypracowanie metod aktywizacji społeczności lokalnych służących wzmocnieniu rodziny.
- Opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających niekorzystnym zjawiskom w rodzinie.
- Wspieranie poradnictwa rodzinnego.
- Wspieranie zastępczych rodzinnych form opieki nad dzieckiem.
- Inicjowanie tworzenia szkół dla rodziców.

Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej zawartymi w Rozdziale 4 „Opieka nad rodziną i dzieckiem” rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań udziela się pomocy w formie poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej i pracy socjalnej, poprzez działania:

- specjaliści przygotowanego do pracy z rodziną lub w środowisku lokalnym
- placówek opiekuńczo-wychowawczych dziennego pobytu
- innych podmiotów, których działanie daje potrzebne wsparcie dziecku i rodzinie.

Natomiast dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej lub niedostosowanemu społecznie, powiat zapewnia opiekę i wychowanie w formie rodzinnej opieki zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Tut. Ośrodek udziela pomocy tej grupie osób w różnych formach.

Wielkość środowisk, które otrzymały wsparcie przedstawi Tabela Nr 10.

Tabela Nr 10

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia Ośrodka z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINIE
2004	75	181
2003	69	228
2002	75	276
2001	47	153
2000	35	120

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych przedstawia poniższy wykres.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH

ZASOBY

1. Szkoły
2. PCPR Będzin
- 3.
4. OPS, Punkt Konsultacyjny
5. Przzychodnia Psychol.- Pedagog.
6. Policja
7. Biblioteki
8. Organizacje pozarządowe.

CELE

1. Wzmacnianie rodziny w wypełnianiu
2. Wysoki standard usług opiekuńczo-wychow.
3. Profilaktyka różnych form patologii
4. Szybkie i skuteczne reagowanie na sytuacje kryzysowe
5. Różne formy pomocy i opieki.

DZIAŁANIE W RODZINIE I ŚRODOWISKU

1. Specjalistyczna pomoc terapeutyczna
2. Rozbudowanie i różnicowanie form profilaktyki
3. Wprowadzanie nowych form pomocy dziecku i rodzinie
4. Wzmacnianie procesów integracji szkolnej dzieci niepełnosprawnych w środowisku i instytucjach.

2.4. Zasoby ludzkie i instytucjonalne.

1. Zasoby w Gminie Psary na rzecz pomocy osobom potrzebującym wsparcia.

Ludzkie reprezentują

1. Wójt
2. Radni
3. Kierownik
4. Dyrektorzy
5. Dyrektor
6. Dyrektor
7. Sołtysi
8. Dyrektor
9. Dyrektor
10. Wolontariusze
11. Prezesi, właściciele

Instytucjonalne stanowią:

1. Urząd Gminy
2. Rada Gminy
3. Ośrodek Pomocy Społecznej
Punkt Konsultacyjny
Komisja d/s Rozw. Probl. Alkohol.
4. Przedszkola, Szkoły Podst.
Gimnazjum
Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli
5. Gminny Ośrodek Kultury
6. Biblioteka
7. Organizacje pozarządowe, społeczne
8. NZOZ Gminne Centrum Medyczne Psary
9. NZOZ Zakład Pielęg.-Opiekuńczy
w Górze Siewierskiej.
10. Punkt Konsultacyjny
11. Lokalne zakłady pracy

2. Zasoby powiatu i województwa wspierające mieszkańców Gminy Psary.

Ludzkie reprezentują:

1. Komendanci Policji
2. Kuratorzy sądowi, Sędziowie,
Komornicy, Prawnicy
3. Dyrekcja
4. Naczelnik
5. Dyrektor
6. Dyrektor
7. Dyrektor
8. Kierownik
9. Dyrektor
10. Przedstawiciele
organizacji pozarządowych

Instytucjonalne stanowią:

1. Posterunek Policji w Wojkowicach
Komenda Powiatowa Policji
w Będzinie,
2. Sąd Rodzinny w Będzinie
Sąd Okręgowy w Katowicach,
3. Poradnia Psycholog.-Pedagogiczna
w Będzinie,
4. Wydział Spraw Społecznych
przy Starostwie Powiatowym,
5. Powiatowe Centrum Pomocy
Rodzinie w Będzinie,
6. Środow. Dom Samopomocy „Ostoja” Czeladź,
7. Dom dla bezdomnych „Caritas”,
Diecezji Sosnowieckiej w Łagiszy,
8. „Calia”- Zakład Pogrzebowy,
9. Powiatowy Zespół d/s Orzekania
o Stopniu Niepełnosprawności,
10. Organizacja pozarządowa „Szansa”, ZHP,
„Wyspa”, „Most”, „Znicz”, „Ad – Astra”, PTTK,

11. Dyrektor	11. Powiatowy Urząd Pracy Będzin,
12. Dyrektor	12. Śląskie Kuratorium Oświaty w Katowicach,
13. Nadleśniczy	13. Nadleśnictwo Siewierz - Łysa Góra,
14. Dyrektor	14. Państwowy Dom Dziecka w Sarnowie
z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej,
15. Dyrektor	15. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół
Medyczno – Opiekuńczy w Dąbrowie Górniczej,
16. Pracodawcy	16. Zakłady pracy z terenu powiatu,
17. Dyrektor	17. Izba Wyrzeźwien w Sosnowcu,
18. Dyrektorzy:	18. Miejski Zespół Szkół Nr 4 w Będzinie,
	19. Przedszkole Publiczne Będzin – Grodziec,
	20. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy
w Będzinie,
	21. Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Będzinie,
	22. Szpital Powiatowy w Czeladzi.

2.5. Deficyty.

Deficyty czyli braki, które obecnie występują w Gminie, pomimo tak wielu współpracujących instytucji na rzecz osób i rodzin potrzebujących pomocy.

1. Brak lokali socjalnych,
2. Zbyt długie oczekiwanie na regulację prawną w sprawach rodzinnych prowadzonych przez sądy,
3. Opieszałość kuratorów,
4. Niewystarczające środki na realizację wszystkich zadań w ramach pomocy społecznej,
5. Niewystarczająca współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z organizacjami pozarządowymi,
6. Mała liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy,
7. Niewystarczająca kadra w Ośrodku Pomocy Społecznej do realizacji obecnych zadań,
8. Niewystarczająca baza lokalowa Ośrodka Pomocy Społecznej.
9. Brak działań w ramach wolontariatu na rzecz osób starszych.

ROZDZIAŁ II

3. Strategia działania pomocy społecznej na lata 2006-2013

3.1. POMOC NA RZECZ OSÓB BEZROBOTNYCH.

Celem planowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej działań jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu jest grupa osób bezrobotnych z terenu gminy, które są klientami pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.

Podstawowe założenia strategii.

1. Budowanie sieci współpracy między instytucjami, pracodawcami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia (Powiatowy Urząd Pracy, Kluby Pracy, Zakłady Pracy);
2. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej,
3. Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego,
4. Zróżnicowanie form pomocy adresowanych do bezrobotnego zgodnie z zasadą indywidualizacji procesu pomagania,
5. Koordynatorami działań na rzecz bezrobotnych będą pracownicy socjalni,
6. Pozostające w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej środki finansowe na pomoc materialną stanowić będą ważny instrument służący kształtowaniu pożądanых postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych,

Negocjowanie kontraktów określających zasady współdziałania będzie podstawą pracy z bezrobotnym klientem OPS.

Kierunki działania.

Pomoc na rzecz rodzin i środowisk dotkniętych bezrobociem obierze dwa kierunki:

Działania z zakresu pracy socjalnej:

1) Działania podejmowane w celu mobilizowania podopiecznych do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się.
W ramach tych działań podstawą pomocy stanie się kontrakt zawierany pomiędzy bezrobotnym a Ośrodkiem Pomocy Społecznej określający zasady współpracy oraz cele, do których należy zmierzać i uzależniający przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwanie zatrudnienia.

Innym wzmocnieniem aktywnej postawy będzie proponowanie robót publicznych, prac interwencyjnych z puli Powiatowego Urzędu Pracy dla najbardziej aktywnych klientów oraz dłużników alimentacyjnych.

2) Działania podejmowane w celu redukcji psychospołecznych skutków bezrobocia.

W zakresie tych działań planowane jest przeznaczenie środków finansowych pozostających w dyspozycji Ośrodka, w pierwszej kolejności na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców. Priorytetem stanie się więc zapewnienie dzieciom:

- podstawowego wyposażenia do szkoły,
- ciepłego posiłku w szkole,
- możliwości uczestniczenia w zajęciach świetlicy socjoterapeutyczno - integracyjnej.

Pomoc dla bezrobotnych nie może się ograniczyć jedynie do świadczeń finansowych. Konieczne jest także prowadzenie intensywnej pracy socjalnej, której celem będzie kształtowanie u bezrobotnych odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości. Szczególny nacisk należy położyć na uczenie prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowanie najbliższej przyszłości własnej rodziny.

Osoby bezrobotne oraz ich rodziny dotyka wiele ograniczeń w zakresie funkcjonowania społecznego. Sytuacja bezrobocia wywołuje także wiele

napięć w sferze życia psychicznego jednostki. Rozwiązaniem dla tej części problemów staną się grupowe formy pomocy takie jak grupy samopomocowe, treningi interpersonalne, kursy pomocy bezrobotnemu itp. prowadzone przez OPS, Klub Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w obszarze problemu bezrobocia:

1) Działania mające na celu zwiększenie skuteczności funkcji informacyjnej sprawowanej zarówno przez Powiatowy Urząd Pracy jak i Ośrodek Pomocy Społecznej.

W ramach tych działań należy rozwinąć banki danych o możliwościach pomocowych oraz doskonalić sposoby docierania z informacjami do zainteresowanych.

Właściwie przekazana informacja oraz wyjaśnienie bezrobotnemu jego sytuacji prawnej, uprawnień oraz warunków uzyskania określonych świadczeń, powoduje redukcję postaw roszczeniowych wśród klientów, daje podstawy do budowania w nich poczucia bezpieczeństwa, a także ułatwia im planowanie swoich działań.

2) Działalność informacyjna na rzecz organizacji pozarządowych. Informowanie organizacji pozarządowych o możliwościach ubiegania się o dofinansowanie projektów pomocowych na rzecz lokalnej społeczności z różnych źródeł, np. fundacji, funduszy, itp.

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, Zakłady pracy.

3.2.POMOC NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE CHORYCH.

- 1] Działania w celu diagnozowania środowiska osób niepełnosprawnych;
- 2] Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych;
- Wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem;
- Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym;
- Zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

Kierunki pomocy

Działania z zakresu pracy socjalnej:

- 1) **Szkolenie pracowników socjalnych**, które przybliży problematykę niepełnosprawności zarówno fizycznej, psychicznej jak i intelektualnej. Jest to niezbędne do efektywnego poradnictwa i wspierania osoby niepełnosprawnej w samodzielnym życiu poprzez towarzyszenie jej w różnych sytuacjach życiowych (udzielanie informacji i motywowanie do działania).
- 2) **Rozwój pracy zespołowej.** Pracownik socjalny wraz ze specjalistą (pedagog, psycholog) opracują wspólnie z rodziną dziecka lub dorosłą osobą niepełnosprawną i jej opiekunami plan pracy i pomocy. Należy się spodziewać, że efektem takiej pracy będzie akceptacja siebie samego jako osoby niepełnosprawnej lub wsparcie rodziny której członkiem jest osoba niepełnosprawna i zmniejszenie napięcia spowodowanego niepokojem co do jej stanu zdrowia.
- 3) **Wspieranie profesjonalnych form pomocy wolontariatem.** Zorganizowanie grupy wolontariuszy, która będzie wspomagać rodziny wychowujące niepełnosprawne dziecko. Pomoc wolontariuszy będzie polegać na opiece nad dzieckiem, wspólnym spędzaniu czasu na zabawie i spacerach.

4) Pomoc usługowa w formie:

- usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania;
- specjalistycznych usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- rehabilitacji i doradztwa rehabilitacyjnego,
- terapii psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej
- umieszczanie w całodobowych domach pomocy społecznej.

Działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

1) Objęcie opieką dzieci, które mają problemy z nauką lub są odroczone od nauki szkolnej. Podjęcie działań, które mają na celu wyrównanie szans edukacyjnych oraz kompleksowe wspomaganie rozwoju dzieci odoczonych od nauki i nie objętych żadną formą pomocy. Stymulacja rozwoju jest niezbędna do zapewnienia maksymalnie samodzielnego korzystania z procesu nauczania, które te dzieci podejmą oraz do nawiązywania oraz utrzymywania satysfakcjonujących kontaktów interpersonalnych z rówieśnikami i dorosłymi.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez prowadzone przez specjalistów zajęcia z dziećmi stymulując ich rozwój w obszarach rozwoju społecznego i rozwoju osobistego, a także zajęcia z rodzicami, które będą miały na celu wsparcie ich indywidualnej pracy z dzieckiem.

2) Współpraca z organizacjami pozarządowymi celem zagospodarowania czasu wolnego niepełnosprawnym dzieciom oraz utworzenia grup wsparcia dla rodziców tych dzieci.

3) Punkt informacji dla osób niepełnosprawnych. Utworzenie przy OPS punktu udzielającego informacji na temat uprawnień osób niepełnosprawnych, dostępnych form pomocy, procedur załatwiania formalności, sprzętu rehabilitacyjnego, grup samopomocowych.

Realizatorzy :

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach
- Stowarzyszenia i związki działające w powiecie będzińskim.
- Szkoły i przedszkola
- Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Dąbiu
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie.

3.3. POMOC NA RZECZ RODZIN DYSFUNKCYJNYCH:

Z PROBLEMAMI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYM I, UZALEŻNIENIAMI

Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie z problemami jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią. Rodzina jest dynamiczną, społeczną całością, jej elementy są ze sobą w interakcji i we wzajemnej zależności. Należy więc założyć, że nie wystarczy zajmować się tylko dziećmi w celu poprawienia ich funkcjonowania, lecz całą rodziną, która potrzebuje wszechstronnej diagnozy i pomocy. Mając na uwadze dobro dziecka i rodziny należy kierować się zasadami:

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny, ochronny i aktywizujący jednostkę lub rodzinę do poszukiwania samodzielnych rozwiązań,
- opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku; w rodzinie, w szkole tak, aby umożliwiała mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych;
- w przypadku udzielenia pomocy zakłada się stopniowe zmniejszanie jej intensywności, zmianę charakteru pomocy z intencyjnej na stymulującą i wspierającą.

Kierunki działania

Aktualne działania OPS skierowane na pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo- wychowawczymi i uzależnionymi:

- działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez świetlicę socjoterapeutyczno - integracyjną i Punkt Konsultacyjny,
- udzielanie pomocy pedagogicznej, psychologicznej i prawnej rodzinom z problemem alkoholowym w Punkcie Konsultacyjnym i Świetlicy Socjoterapeutyczno – Integracyjnej.
- zaspokajanie socjalnych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych problemami wychowawczymi, uzależnieniami poprzez opłacanie wyżywienia w szkole,

wyposażanie w odzież, leki, opłacanie udziału w wypoczynku zimowym i letnim.

Kierunki pomocy.

Występujące i dominujące w rodzinach dysfunkcje wyznaczają kierunki działań:

Działania z zakresu pracy socjalnej:

1) Specjalizacja pracowników socjalnych, która pozwoli na bardziej kompleksową i profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi. W chwili obecnej oprócz pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych specjalistycznej pomocy udzielają specjaliści w Punkcie Konsultacyjnym.

2) Rozwój pracy zespołowej.

Pracownik socjalny wraz ze specjalistą - wspólnie opracowują plan pracy z konkretną rodziną w celu pomocy w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowej tej rodziny. Należy się spodziewać, że efektem takiej pracy będzie wszechstronna i bardziej niż dotychczas skuteczna pomoc rodzinie w odbudowywaniu utraconych ról, umiejętności i wartości, takich jak: więź rodzinna, poczucie bezpieczeństwa, optymizm i wiara, że istnieje wiele realnych możliwości pokonania kryzysu.

3) Warunkowanie pomocy przez zawieranie kontraktów.

Uświadomienie klientowi, że to on jest odpowiedzialny za rozwiązanie swojego problemu a zadaniem wyspecjalizowanego pracownika socjalnego/konsultanta jest stymulowanie i wspieranie podejmowanych przez niego działań. Efektem tej pracy powinno być podpisanie kontraktu dotyczącego współpracy klienta z pracownikiem socjalnym/ konsultantem.

4) Uruchomienie telefonu zaufania dla osób w kryzysie.

Telefon zaufania jest formą pomocy zapewniającą anonimowość rozmówcy. W zależności od stanu psychicznego rozmówcy pracownik Ośrodka miałby za zadanie: wspierać, tłumaczyć, przekonywać, wyjaśniać, okazywać zrozumienie, śledzić przebieg zwierzeń, starać się wpłynąć na odreagowanie napięcia, zmniejszyć ból, cierpienie, poczucie osamotnienia. Osoba zajmująca się telefoniczną interwencją kryzysową powinna posiadać wiedzę na temat teorii kryzysu, stresu, psychopatologii, mechanizmów radzenia sobie, psychoterapii i prawa.

4) 5) Zorganizowanie wsparcia dla ofiar przemocy:

- Grupa wsparcia dla kobiet, której celem będzie: praca nad motywacją do zmiany sytuacji, wspieranie w działaniu, zmniejszenie poczucia osamotnienia, udzielanie informacji z zakresu prawa i pomocy społecznej (spotkanie z prawnikiem, psychologiem, pracownikiem socjalnym),
- Grupa wsparcia dla dzieci i młodzieży dotkniętych przemocą i będących świadkami przemocy, której celem będzie udzielanie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, uczenie wyrażania emocji, rozładowywania agresji, napięć, uczenie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, kształtowanie pozytywnego obrazu samego siebie.

6) Wolontariat

Zorganizowanie grup zainteresowań dla dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych. Grupy takie będą prowadzone przez wolontariuszy (muzyk, plastyk, sportowiec). Zajęcia te będą alternatywą dla destrukcyjnie działającej ulicy, dla zaniedbań ze strony rodziców.

7) Działalność świetlicy socjoterapeutyczno - integracyjnej

Świetlica socjoterapeutyczno – integracyjna wspiera rodzinę dysfunkcyjną poprzez objęcie dzieci i młodzieży indywidualnymi i grupowymi działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi.

8) Rozszerzenie modelu współpracy pracownika socjalnego i specjalisty

Motywacja uzależnionych i współuzależnionych klientów OPS do zmiany sytuacji życiowej jest bardzo niska, aby ją zwiększyć konieczne jest opracowanie modelu współpracy pracownik socjalny - specjalista. Rolą pracownika socjalnego będzie rozpoznanie na podstawie faktów z życia klienta, problemu alkoholowego i zmotywowanie go lub jego rodziny do podjęcia kontaktu z pracownikiem Punktu Konsultacyjnego. Zatrudniony w OPS pracownik socjalny podejmuje pracę z rodziną, która zmierzać będzie do przeprowadzenia interwencji w środowisku - skonfrontowania alkoholika z faktami z życia mówiącymi o jego uzależnieniu. Spodziewanym efektem tej pracy będzie podjęcie terapii przez osobę uzależnioną lub skierowanie jej na przymusowe leczenie.

9) Grupa wsparcia dla kobiet współuzależnionych.

Grupa wsparcia dla osób współuzależnionych prowadzona przez psychologa - zawierać będzie elementy psychoedukacji mającej na celu zdobycie przez uczestników rzetelnej podstawowej wiedzy na temat tego kim jest alkoholik i dlaczego jest to człowiek chory, czym jest

współuzależnienie w chorobie alkoholowej członka rodziny i jakie są jego konsekwencje.

10) Grupa wsparcia dla dzieci z rodzin uzależnionych od alkoholu.

Zorganizowanie zajęć dla dzieci w czasie trwania grupy wsparcia dla kobiet współuzależnionych. Celem będzie zapewnienie dzieciom opieki i stworzenie warunków do odciążania negatywnych emocji nagromadzonych na skutek problemów w domu.

11) Szkolenia dla pracowników socjalnych w sposobie postępowania z rodziną z problemem alkoholowym.

Zorganizowanie spotkań pracowników socjalnych z psychologiem, których celem będzie:

- psychoedukacja,
- wskazywanie na możliwości i formy postępowania z rodziną dotkniętą problemem alkoholowym,
- informowanie o miejscach, organizacjach, instytucjach mogących oprócz pracowników OPS nieść pomoc w rozwiązywaniu piętrzących się problemów,
- kształtowanie umiejętności stawiania wymagań i ich egzekwowania.

12) Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjnego przy Ośrodku Pomocy Społecznej.

Cele i zadania Punktu Konsultacyjnego zawarte są w corocznie podejmowanym Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi:

1) Doskonalenie systemu informowania o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby potrzebujące. Uruchomienie strony internetowej, na której zamieszczane byłyby informacje o bieżącej działalności Ośrodka Pomocy Społecznej, realizowanych programach i planach na przyszłość. Stworzenie takiej informacji umożliwi m.in. nawiązanie współpracy z innymi instytucjami pomocowymi, a być może wypracowanie wspólnych działań, zaznajomi organizacje pozarządowe z charakterem prowadzonej działalności. Opieka nad dzieckiem i rodziną oznacza podejmowanie wszelkich działań zmierzających do zaspokojenia potrzeb i stworzenia warunków prawidłowego rozwoju i wychowania. Rozwiązanie tak skomplikowanego problemu wymaga zaangażowania i wielostronnego spojrzenia

przedstawicieli różnych środowisk. Patrząc na problem jedynie z perspektywy pomocy społecznej, niewiele uda się zmienić. Dlatego prawidłowo funkcjonujący system opieki nad dzieckiem i rodziną to w szczególności:

- Przeciwdziałanie i zapobieganie problemom rodziny, tworzenie środowiskowych programów profilaktycznych, tworzenie środowisk wychowawczych przyjaznych dziecku.
- Organizacja poradnictwa rodzinnego, doskonalenie form pracy socjalnej i terapii rodzinnej.
- Rozwijanie środowiskowych form wspierania rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych (konsultacja wychowawcza, interwencja kryzysowa, grupy wsparcia, terapia rodzinna, małżeńska, indywidualna i grupowa).

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- CARITAS Archidiecezji Sosnowieckiej,
- Organizacje pozarządowe wspomagające rodziny z dysfunkcjami społecznymi,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjny,
- Gminny Ośrodek Kultury.

3.4.POMOC NA RZECZ OSÓB STARSZYCH.

- Zwiększenie aktywności życiowej ludzi starszych poprzez pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości uczestniczenia w życiu społecznym,
- poprawa oferty świadczonych usług poprzez jej wzbogacenie i podniesienie poziomu usług,
- pozostawienie ludzi starszych jak najdłużej w środowisku zamieszkania.

Kierunki pomocy.

Rozwój pracy socjalnej (specjalizacja pracowników socjalnych):

1) Profesjonalizacja w zakresie szeroko rozumianej pracy socjalnej na rzecz osób starszych poprzez:

- diagnozowanie potrzeb ludzi starszych,
- wzbogacenie warsztatu pracy pracowników socjalnych.

2) Kształcenie pracowników pracujących z ludźmi starszymi oraz włączenie wolontariuszy:

- poradnictwo dotyczące prowadzenia gospodarstwa domowego,
- pomoc w kontaktach z otoczeniem,
- pomoc w życiu codziennym (udział wolontariuszy),
- aktywizacja pomocy sąsiedzkiej.

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych.

3.5.POMOC NA RZECZ OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE.

Osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu są takie, które nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym (kwalifikującymi się do uzyskania pomocy) są w szczególności:

- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- uzależnieni od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
- uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
- chorzy psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- bezrobotni, w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, pozostających bez pracy przez okres co najmniej 36 miesięcy,
- zwalniani z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Kierunki działania.

Działania realizowane w pracy z osobami wykluczonymi społecznie:

- zapobieganie powstawaniu ryzyka wykluczenia społecznego poprzez wzmocnienie roli rodziny i wspólnoty lokalnej,
- wspieranie inicjatyw zapobiegania powstawaniu kryzysów życiowych i likwidacji barier, które mogą doprowadzić do sytuacji sprzyjających wykluczeniu społecznemu, np. w skutek przemocy domowej i uzależnień,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci poprzez dostarczanie im wszelkich możliwości sprzyjających integracji oraz przez zapobieganie zjawisku dziedziczenia wykluczenia, bezradności i biedy,
- inicjowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży stwarzającej problemy wychowawcze,
- wspieranie inicjatyw z zakresu organizowania form spędzania czasu oraz łączenia w grupy osób o podobnych zainteresowaniach i problemach,

Działanie z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi:

- wspieranie i udział w inicjatywach, których celem jest kształcenie i szkolenie osób, organizacji realizujących zadania na rzecz osób wykluczonych społecznie,
- podejmowanie współpracy i partnerstwa celem możliwości wymiany doświadczeń pomiędzy różnymi osobami, organizacjami i instytucjami, działającymi na rzecz integracji społecznej.

Realizatorzy:

- OPS
- Punkt Konsultacyjny
- Szkoły
- GOK
- GKRPA
- organizacje pozarządowe
- Biblioteki

3.6.Podsumowanie

Wymienione w poszczególnych grupach problemowych działania pomocowe są propozycjami, które w zależności od natężenia danego problemu będą realizowane i dostosowywane do nowych potrzeb bądź zmienione tak, by zawsze mogły rozwiązywać aktualne problemy w otaczającej nas rzeczywistości.

4. PROGRAMY POMOCOWE.

Ustawa o pomocy społecznej daje nowe możliwości wyjścia naprzeciw osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka.

Art. 17 ust. 2 pkt 4 umożliwia wprowadzanie nowych, innowacyjnych programów, projektów socjalnych, mających na celu podjęcie konkretnych działań z klientem i na rzecz klienta, pomocy w rozwiązaniu problemu, a co za tym idzie zmiany na lepsze.

Propozycje takich działań zostaną przedstawione poniżej.

4.1. Projekt pt.: "Monitoring socjalny z osobą długotrwale pozostającą bez pracy".

Miejsce realizacji:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach.

Istota projektu:

Prowadzenie intensywnej pracy socjalnej z długotrwale bezrobotnym klientem pomocy społecznej; realizowanie zasad postępowania z osobą w kryzysie.

Uzasadnienie projektu:

1. Pauperyzacja społeczności lokalnej - świadczeniami pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Psarach, z uwagi na występujące tam długotrwale bezrobocie.
2. Koszty świadczeń pomocy społecznej.
3. Konsekwencje psychospołeczne, zużycie kwalifikacji oraz wtórne przystosowanie do sytuacji bezrobocia będące efektem długotrwałego pozostawania bez pracy.
4. Trudności w stwierdzeniu faktu zatrudnienia świadczeniobiorców pomocy społecznej w "szarej strefie gospodarki".
5. Zdiagnozowanie podstawowego problemu klienta i ewentualnych dysfunkcji towarzyszących.
6. Zwiększenie efektywności pracy socjalnej.

Sposób realizacji:

1. Opis i diagnoza sytuacji psychospołecznej klienta; analiza przyczyn długotrwałego pozostawania bez pracy i źródeł niepowodzeń w znalezieniu zatrudnienia, określenie predyspozycji i preferencji, ocena zasobów bezrobotnego i jego środowiska społecznego.

2. Wypracowanie z klientem planu działań ukierunkowanych na uruchomienie zawodowe w kontekście szerszej koncepcji życia; określenie celu głównego i celów krótkoterminowych.
3. Prowadzenie z bezrobotnym pracy socjalnej, przy wykorzystaniu metody indywidualnego przypadku poprzez:
 - codzienny kontakt z klientem (okres trwania interwencji: 6 do 8 tygodni),
 - wzmacnianie zdolności życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym,
 - objęcie bezrobotnego pomocą finansową,
 - motywowanie do rozwoju zawodowego i re kwalifikacji, wykorzystywanie kontraktu pisemnego uzgodnienia określającego zakres współpracy pomiędzy osobą korzystającą z pomocy, a pracownikiem socjalnym, zapoznanie i trening umiejętności wykorzystania technik aktywnego poszukiwania pracy,
 - udzielanie wsparcia psychologicznego; kształtowanie pozytywnego myślenia, wzmacnianie aktywności w poszukiwaniu pracy, trening skuteczności,
 - monitorowanie realizacji planu działań ustalonego z bezrobotnym,
 - wdrażanie do systematycznych działań poprzez angażowanie do czynności społecznie użytecznych - idea wolontariatu,
 - praca socjalna ze środowiskiem klienta,
 - inicjowanie grupy wsparcia.
4. Równoległe, intensywne oddziaływanie Powiatowego Urzędu Pracy, stosowne do predyspozycji klienta (częsty kontakt, doradztwo i poradnictwo zawodowe, rozpatrzenie możliwości kwalifikowania do szkoleń, kursów zawodowych, programów specjalnych).
5. Pomoc w podjęciu zatrudnienia (kontakt OPS z pracodawcą).

Realizatorzy projektu:

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej, pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy, Zakłady pracy.

Źródła finansowania:

W ramach posiadanych etatów Ośrodka Pomocy Społecznej,

Termin:

2006 – 2013

4.2. Projekt pt.: " Grupa wsparcia dla opiekunów dzieci niepełnosprawnych".

Cel projektu:

Praca w grupie matek dzieci niepełnosprawnych, wsparcie psychologiczne, poprawa ich społecznego funkcjonowania.

Adresaci:

Matki dzieci niepełnosprawnych z terenu Gminy Psary.

Realizator:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Założenia merytoryczne:

Rodziny z osobą niepełnosprawną czują się niedowartościowane i odrzucone, mają problemy ze zorganizowaniem czasu wolnego, są narażone na długotrwały stres i nadmierne obciążenie obowiązkami nad osobą niepełnosprawną.

Niezbędne jest umożliwienie opiekunom optymalnego zrealizowania ich możliwości osobowych w wymiarze indywidualnym i społecznym. Ich wsparcie, przekazanie wiedzy pozwoli na lepsze wykorzystanie zasobów rodzinnych i aktywizację społeczną ich rodzin.

Etapy realizacji:

- sporządzanie harmonogramu grup warsztatowych,
- zatrudnienie specjalistów (umowa o dzieło, wolontariat),
- zajęcia w grupach,
- wyjazd rodzin uczestniczących w programie na wycieczkę integracyjną.

Planowane efekty:

- zorganizowanie czasu wolnego,
- wzmocnienie więzi międzyludzkich poprzez wspólne zajęcia, wyjazd,
- dowartościowanie rodzin poprzez ukazanie pozytywnych cech i potencjalnych możliwości rodzinnych,
- aktywizacja rodzin.

Źródło finansowania:

Środki własne, fundusze z Unii, sponsorzy.

Termin:

2007 – 2013

4.3. Projekt pt.: " Szkoła dla rodziców – z problemami bezradności opiekuńczo – wychowawczych, uzależnień".

Cel projektu:

Nabycie przez rodziców niezbędnej wiedzy dotyczącej:

- usprawnienia funkcjonowania w rolach poprzez poznanie zasad prawidłowej komunikacji,
- uzyskania wiedzy na tematy uzależnień, działań profilaktycznych.

Adresaci:

Rodzice dzieci i młodzieży wykazujący problemy opiekuńczo – wychowawcze, uzależnień

Diagnoza problemu:

Rodzice z problemem bezradności opiekuńczo – wychowawczej nie radzą sobie z wieloma problemami w wychowaniu swych dzieci. Przyczyn takiej sytuacji jest wiele: pogoń za pieniądzem, brak wspólnego spędzania czasu, zainteresowań; brak prawidłowych wzorców w rodzinie- to główne źródła konfliktów, nieporozumień, bezradności.

Problem ten pogłębia się, gdy dziecko czując się odrzucone samo próbuje zagospodarować sobie czas; najczęściej popadając w różnego rodzaju uzależnienia.

Takie skomplikowane sytuacje problemowe wymagają interwencji ze strony specjalistów.

Założenia merytoryczne:

Program ten ma być programem profilaktycznym wobec poważnych zagrożeń oraz narzędziem pomocniczym w rozwiązaniu problemów rodzin.

Etapy projektu:

1. Spotkanie organizacyjne, przedstawienie celów i założeń projektu, ustalenie zasad współpracy,
2. Kolejne etapy obejmować będą do 8 spotkań z rodzicami na tematy poszczególnych problemów: m.in. spożycie alkoholu przez dzieci i młodzież, przyjmowanie środków odurzających, uleganie negatywnym wpływom sekt, zasady prawidłowej komunikacji w rodzinie.
3. Kontrakty socjalne- planowane efekty:
Wyrównanie deficytów edukacyjnych (umiejętności rozpoznania symptomów niepokojących zachowań, wczesna interwencja, instytucje pomocowe), poprawa komunikacji w rodzinie.

Ewaluacja:

Sprawdzenie poziomu wiedzy przed i po zakończeniu programu w formie ankietowej.

Źródło finansowania:

Środki przeznaczone na profilaktykę w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Termin:

2007 – 2013

4.4. Projekt pt.: " Trening sanitarno – higieniczny dla rodzin patologicznych".

Cel projektu:

Poprawa funkcjonalna rodzin:

- wykształcenie niezbędnych umiejętności oraz nawyków związanych z czystością i higieną,
- wzmocnienie kompetencji w roli matki i gospodyni domowej,
- racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi.

Adresat:

Rodziny patologiczne wykazujące bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, żyjące w trudnych warunkach socjalno-bytowych i korzystające z pomocy OPS.

Realizator projektu: - OPS

Założenia merytoryczne projektu:

Metody realizacji celu:

- praca z grupą i z indywidualnym przypadkiem prowadzenie treningu czystości, wyrabianie nawyku i umiejętności prawidłowego prania,
- wykształcenie niezbędnych umiejętności w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego,
- wzmocnienie kompetencji w roli matki i gospodyni domowej,
- nabycie umiejętności planowania wydatków w celu racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi.

Planowane efekty oraz zasady ewaluacji:

Poprawa funkcjonalna rodzin dysfunkcyjnych objętych pomocą OPS :

- wykształcenie umiejętności i nawyków związanych z czystością i higieną,
- poprawa umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- powstanie grupy samopomocowej,
- ewaluacja bieżąca prowadzona przez organizatora oraz okresowa przeprowadzana wspólnie z pracownikiem socjalnym OPS, prowadzącym pracę socjalną w rodzinie.

Źródła finansowania w ramach posiadanych środków własnych:

OPS- środki czystości.

Termin:

2007 – 2013

4.5. Projekt pt.: "Punkt pomocy rzeczowej".

Cel projektu:

1. Wyposażenie osób potrzebujących w niezbędny sprzęt gospodarstwa domowego, meble i odzież.
2. Przeciwdziałanie marnotrawstwu. Umożliwienie wykorzystania sprzętu gospodarstwa domowego, mebli i odzieży używanej.

Adresat:

Klienci Ośrodka Pomocy Społecznej.

Realizator: - OPS

Założenia merytoryczne:

Posiadanie bazy artykułów używanych pozwoli na zabezpieczenie potrzeb w zakresie odzieży, umeblowania oraz wyposażenia w artykuły gospodarstwa domowego ubogich mieszkańców Gminy. Z diagnozy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że rodziny wciąż ubożeją. Pozyskiwanie tych rzeczy uniemożliwi marnotrawstwo dobrego sprzętu.

Etapy realizacji:

1. Przygotowanie pomieszczeń magazynowych; odnowienie oraz zabezpieczenie,
2. wyposażenie w regały i wieszaki.

Ewaluacja :

Okresowa ocena poziomu zabezpieczenia potrzeb tą formą pomocy.

Źródło finansowania:

- środki własne,
- sponsoring
- darowizny

Termin:

2008 - 2013

4.6Projekt pt.:” Punkt wydawania żywności w naturze”.

Cel projektu:

1. Wydawanie żywności w naturze klientom korzystającym z pomocy Ośrodka,
2. Przeciwdziałanie marnotrawieniu

Adresaci:

W szczególności osoby wykluczone społecznie oraz rodziny patologiczne, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej.

Realizator: - OPS

Założenia:

Budowanie bazy magazynowej na żywność w naturze pozwoli racjonalnie gospodarować środkami, przeciwdziałać marnotrawieniu, dotrzeć do osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Etapy realizacji:

1. Przygotowanie bazy lokalowej i wyposażenia,
2. Zorganizowanie dostaw żywności,
3. Systematyczna dystrybucja żywności w naturze.
4. Rozliczenie

Źródła finansowania:

- środki własne w ramach wykonywanych zadań,
- środki z Unii Europejskiej,
- sponsoring, profilaktyka,
- inne źródła: darowizny

Termin:

2006 - 2013

4.7. Projekt pt.: " Idea wolontariatu na rzecz osób starszych".

Cel projektu:

- pomoc osobom starszym w różnych formach (zagospodarowanie czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, pomoc w załatwieniu prostych zadań np. zakupy, wypożyczenie książki, czasopisma, kontakt z pracownikiem socjalnym, lekarzem itp.) poprzez wolontariat.
- dążenie do wyrabiania pozytywnych aktywnych postaw życiowych wśród młodzieży, studentów.

Adresat: - Osoby starsze, samotne, wymagające wsparcia.

Realizator: - OPS, wolontariusze.

Założenia merytoryczne:

Działania na rzecz osób starszych wymagają zaangażowania i troski ze strony osób młodych, sprawnych, często nie posiadających określonego celu życiowego. Idea wolontariatu, zwłaszcza wśród młodzieży ponadgimnazjalnej, pozwoli na nabycie umiejętności szukania rozwiązań w wielu dziedzinach życia i wpłynie na panoramiczne spojrzenie na problem starości.

Planowane efekty:

Wolontariusze rozwiną umiejętność pozytywnego myślenia, oceny konkretnych sytuacji życiowych jak i wzmocnienie pozytywnych stron osobowych; poczucia wartości poprzez kontakt z osobami starszymi.

Konkretne działania wolontariuszy na rzecz osób starszych umożliwią oprócz pomocy w załatwieniu codziennych spraw, również nawiązanie kontaktu z osobami z zewnątrz, co jest bardzo ważne w tym okresie życia.

Etapy projektu:

1. Ogłoszenie do naboru wolontariuszy,
2. Zapoznanie z problemem,
3. Organizacja pracy (prowadzi pracownik socjalny znający środowisko)
4. Ewaluacja (analiza i ocena poziomu zaspokojenia potrzeb w okresach miesięcznych)

Źródła finansowania:

- środki własne w ramach wykonywanych zadań
- inne źródła: sponsorzy

Termin: 2007 – 2013 r.

4.8. Projekt pt.: "Dostosowanie organizacji pomocy społecznej do podejmowanych zadań".

Cel: Świadczenie usług socjalnych w odpowiednim standardzie.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej.

Adresaci: Instytucje realizujące zadania pomocy społecznej oraz beneficjenci usług socjalnych.

Założenia merytoryczne:

1. Dostosowywanie struktury organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych realizatorów zadań wynikających z diagnozy potrzeb społecznych oraz zapewnienie odpowiedniego standardu usług socjalnych.
2. Prowadzenie polityki kadrowej w sposób umożliwiający realizację zadań w sposób zgodny z przyjętymi standardami:
 - zapewnienie odpowiedniej ilości etatów pracowników socjalnych w stosunku do ilości mieszkańców Gminy,
 - zapewnienie specjalizacji kadr pomocy społecznej do pracy z poszczególnymi kategoriami klientów,
 - zapewnienie możliwości stałego doskonalenia kadr pomocy społecznej (szkolenia wewnętrzne i superwizje; szkolenia specjalistyczne); wspieranie różnych form samokształcenia i wymiany doświadczeń.
3. Zapewnienie warunków lokalowych umożliwiających realizację zadań w sposób odpowiadający przyjętym standardom

Efekty:

Organizacja systemu pomocy adekwatna do potrzeb społecznych i realizowanych zadań.

Zmiana lokalizacji OPS do wyremontowanego budynku w Psarach przy ul. Szkolnej 100.

Sposoby ewaluacji:

Analiza i ocena poziomu zaspokajania potrzeb w okresach rocznych.

Termin: 2006 – 2013r.

Źródło finansowania:

- Budżet Gminy,
- Inne przewidziane prawem źródła finansowania (profilaktyka)
Środki w ramach UE

4.9. Działania aktualnie realizowane.

Podpunkt ten poświęcony jest przedstawieniu działań na rzecz osób i rodzin korzystających ze wsparcia OPS, podejmowanych dotychczas przez kadrę Ośrodka. Działania te zostaną poniżej streszczone.

W ramach pomocy społecznej Ośrodek realizował:

- usługi opiekuńcze dla osób starszych, schorowanych, mających problem z samodzielnym prowadzeniem gospodarstw domowych,
- program rządowy „Posiłek dla potrzebujących” zabezpieczający gorący posiłek dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjum i przedszkoli z naszego terenu,
- sprowadzenie ściniek, drzewa opałowego od lokalnego pracodawcy i przekazywanie ich dla osób starszych, schorowanych,
- dystrybucja żywności w naturze, otrzymywanej od darczyńców zwłaszcza w okresach przedświątecznych,
- paczki mikołajowe dla dzieci klientów OPS.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są:

- program profilaktyczny pt.: „Niećpa” przeznaczone dla uczniów gimnazjum,
- program Piotra Nagiel pt.: „Dopóki możesz” dla uczniów gimnazjum,
- program pt.: „Pijesz, palisz – nie skoczysz jak Małysz” dla uczniów klas VI szkół podstawowych,
- kampania ogólnopolska „Zachowaj trzeźwy umysł” dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum,
- zagospodarowanie czasu wolnego (zwłaszcza w okresie ferii i wakacji): turnieje piłki nożnej, turniej badmintonu, rajd rowerowy, turniej koszykówki, wycieczki rekreacyjne, kolonie
- udzielanie porad dla klientów Ośrodka i mieszkańców gminy przez pracownika, psychologa, terapeutę, logopedę, pedagoga szkolnego w Punkcie Konsultacyjnym w Sarnowie,
- przygotowanie bazy lokalowej dla potrzeb Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Świetlicy Socjoterapeutyczno – Integracyjnej w Psarach przy ul. Szkolnej 100.
- wieczór wigilijny dla osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka
- Rodzinny Plener Malarski realizowany podczas Festiwalu Strachów.

ROZDZIAŁ III

5. MONITORING I EWALUACJA.

Elementy monitoringu i ewaluacji strategii programów czy poszczególnych projektów stają się niezbędnymi, a jednocześnie głównymi instrumentami ich oceny. W obecnej sytuacji – niewielkich środków oraz wzrostu popytu na usługi i świadczenia socjalne – wzrasta znaczenie skuteczności i efektywności wszelkich działań. W każdym programie czy projekcie powinien być z góry przewidziany tryb śledzenia ich postępów czyli monitoringu oraz tryb ich oceny czyli ewaluacja.

W niniejszej strategii sprawa analizy postępów oraz oceny skuteczności i efektywności działań jest sprawą otwartą. Szczegółowy tryb monitoringu i ewaluacji będą zawierały poszczególne programy i projekty, które będą sukcesywnie dołączane do strategii.

Ewaluacja będzie oznaczać systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia poszczególnych programów, szczególnie po ich zakończeniu. Dane te będą przydatne przy podejmowaniu decyzji co do kontynuacji, rozszerzenia bądź ograniczania pewnych działań programowych oraz przy planowaniu kolejnych działań.

W ramach ewaluacji ocenimy metodami jakościowymi oraz ilościowymi to, co zostanie zrobione, określimy bezpośrednie skutki programów dla ich beneficjentów (korzyści odniesione przez nich bezpośrednio w trakcie i po zakończeniu programów – ewaluacja korygująca i podsumowująca) oraz ocenimy oddziaływanie programów – czyli długofalowe, pośrednie efekty z nich wynikające (zmiany na lepsze).

Programy, które będą wchodziły w skład niniejszej strategii, wymagać będą zarówno ewaluacji korygującej (częstkowej), jak i podsumowującej (końcowej). Pierwsza z nich dostarczy informacji o ogólnej efektywności oraz skuteczności programów i będzie uzasadnieniem ich ewentualnej kontynuacji.

Stosować ją będziemy po zakończeniu programów, kiedy będzie już można ocenić ich efekty i wymierne wyniki.

W rezultacie otrzymamy odpowiedź na pytania:

- jak można udoskonalić poszczególne programy?
- w jaki sposób uczynić je bardziej skutecznymi i wydajnymi?
- czy należy je kontynuować lub rozszerzać?
- jaka jest ich efektywność?
- jak można ocenić ich wyniki?

- jakie rzeczywiste cele są realizowane za pomocą programów?

Materiał zarówno do monitoringu, jak i ewaluacji będziemy czerpać z:

- opinii osób tworzących i realizujących programy;
- opinii beneficjentów programów (zebrane na podstawie badań ankietowych i wywiadów);
- opinii ekspertów (przeprowadzających badania metodami jakościowymi i ilościowymi);
- obserwacji;
- sprawozdań poszczególnych instytucji realizujących programy;
- analizy porównawczej poszczególnych programów z programami alternatywnymi (stawiającymi sobie podobne cele);
- porównania celów założonych z realizowanymi;
- określenia kosztów poszczególnych programów;

Przedmiotem ewaluacji będzie przede wszystkim skuteczność programów – czyli stopnie osiągnięcia zamierzonych rezultatów. Skuteczność będzie tym lepsza, im większy procent zamierzonego, pożądanego rezultatu uda się osiągnąć.

6. Zakończenie

Proponowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2006 - 2013 stanowi cenne źródło informacji o mieszkańcach naszej gminy i występujących dominujących problemach społecznych.

Bezrobocie, niepełnosprawność, uzależnienia, bezradność rodziców są głównymi przyczynami szerzenia się ubóstwa.

Niniejsza strategia jest propozycją profesjonalnej pomocy na rzecz człowieka w potrzebie.

Strategia została przygotowana przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej pod nadzorem Kierownika we współpracy z różnymi instytucjami. Jest zespołową pracą, wykorzystującą posiadany zasób wiedzy praktycznej i teoretycznej.

Propozycje działań i projektów zawarte w rozdziale II Strategii są wyjściem naprzeciw problemom klientów Ośrodka. Problemy te zostały rozeznane przez pracowników socjalnych poprzez wejście w środowisko, rozeznanie sytuacji, sporządzanie wywiadów środowiskowych i planowanie pomocy.

Ten bezpośredni kontakt utwierdza w przekonaniu, że rozeznane problemy społeczne i potrzeby są rzeczywiste i wiarygodne, tak więc uzasadnione do realizacji.